

Vnímání pravdy

Marek Vranka

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

FACULTY
OF SOCIAL SCIENCES
Charles University

Filosofické kritéria pravdivosti

- **korespondenční**
 - pravdivé je to, co odpovídá skutečnosti
- **koherenční**
 - pravdivé je to, co je součástí logicky nerozporného systému přesvědčení
- **pragmatické**
 - pravdivé je to, co odpovídá zkušenosti

Praktické kritéria pravdivosti

- **verifikace**

- pravdivé je to, pro co existují potvrzující důkazy
- ani sebevětší množství potvrzující evidence ale není zcela průkazné

- **falsifikace**

- pravdivé je to, co zatím nebylo vyvráceno (za předpokladu, že falsifikující důkaz může existovat)
- oba typy důkazů jsou často pouze pravděpodobnostní

Folkové kritéria pravdivosti

- **autorita / konsenzus / tradice**
 - pravdivé je to, ...
 - ... co prohlásí respektovaný jedinec / instituce;
 - ... na čem se shodne určitá skupina;
 - ... co je zvykem za pravdu považovat

Lidé nehledají pravdu, ale porozumění

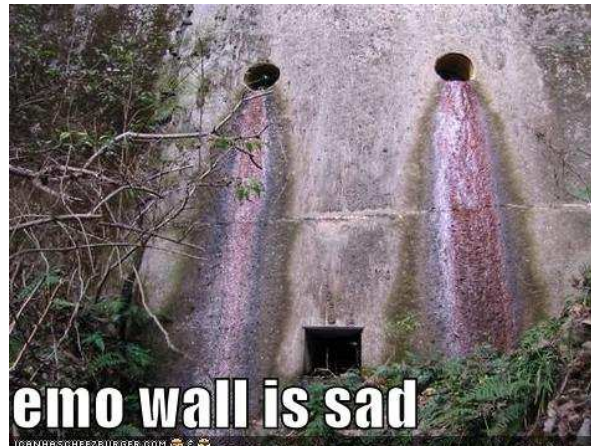
"Thinking is skilled work. It is not true that we are naturally endowed with the ability to think clearly and logically—without learning how, or without practicing.

People with untrained minds should no more expect to think clearly and logically than people who have never learned and never practiced can expect to find themselves good carpenters, golfers, bridge players, or pianists."

(Manfred, 1947, p. vii)

Lidé excelují v:

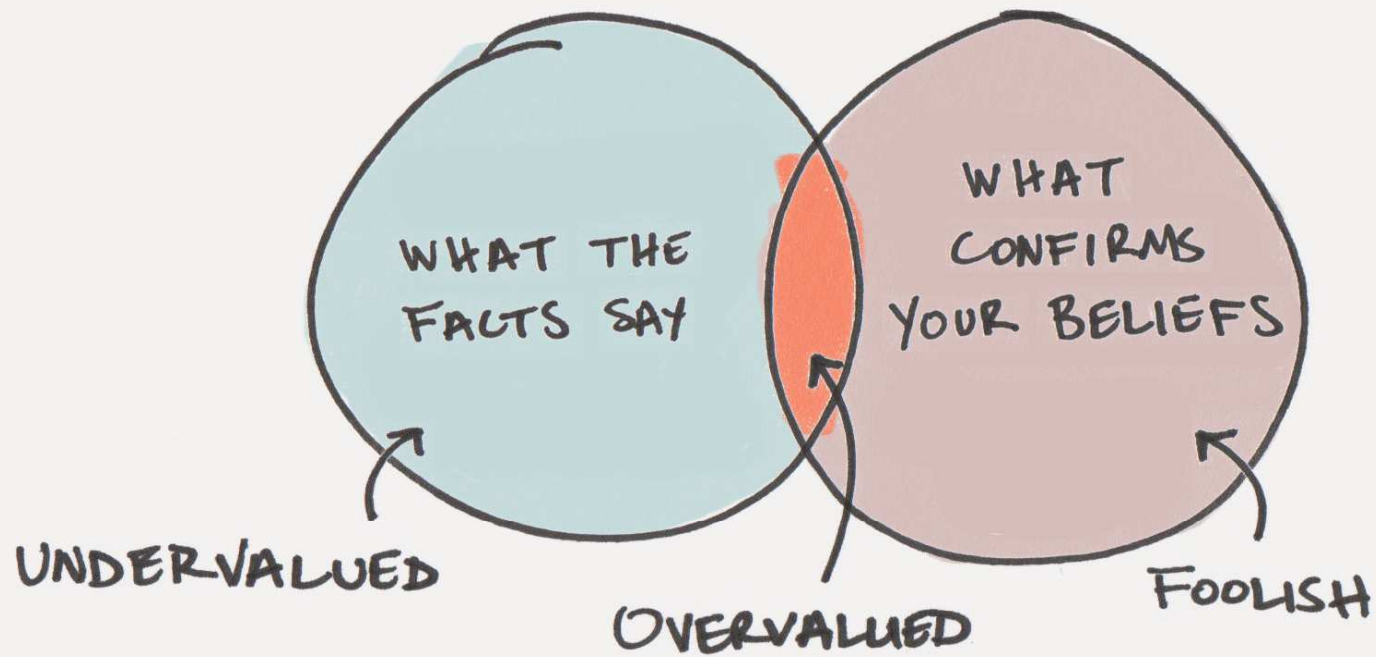
Rozpoznávání vzorů

... i pokud ve skutečnosti neexistují

Vyhledávání potvrzujících důkazů

Motivované uvažování

- když je informace **v souladu** s přesvědčením
 - ptám se „**mohu tomu věřit?**“
 - nároky na ověřování a přemýšlení jsou nízké
- když je informace **v rozporu** s přesvědčením
 - ptám se „**musím tomu věřit?**“
 - člověk se stává hyperkritickým

Tento stav není nový...

... a z hlediska evoluce je funkční.

Nové aspekty

- vzdálení se každodenně zažívané skutečnosti
 - nemožnost korektivních zkušeností
- demokratizace prostředků šíření informací
 - kdokoliv může komunikovat sdělení velkému publiku
- snadnost utváření názorově homogenních skupin
 - navíc možnost falešně posilovaného zdání konsenzu

Identita

- vyjadřované názory nemusí odrážet skutečné přesvědčení
- může jít pouze o způsob přihlášení se k určité skupině a signalizaci loajality (viz Bullock et al., 2015)
- pokus o korekci dezinformace je vnímán jako ohrožení vlastní osoby
 - korekce pak téměř nemožná i u zcela absurdních tvrzení

PLACATÁ ZEMĚ

MEGAPODVOD ZVANÝ ZEMĚKOULE A HELIOCENTRICKÝ SYSTÉM

[Placatá Země](#)

[Videa](#)

[Odkazy](#)

[články](#)

[Bible](#)

[Kontakt](#)

[Hvězdy na obloze](#)

Vyhledávání

Zakřivení Země neexistuje

Země je placatá

Zeměkoule = Největší podvod posledních 500 let!